

Cosa que és pitjor

Hom dona indègudament, per influència del castellà, al conjunt *el que* el valor de relatiu neutre, és a dir, aquell que té com a antecedent tota una oració. Es diu, així, *Va dir que s'havia quedat sense diners, «el que» em va saber molt de greu*. Aquesta construcció és inadmissible. El relatiu neutre, en català, és *la qual cosa* o *cosa que*. Caldria, per tant, refer així l'exemple anterior: *Va dir que s'havia quedat sense diners, la qual cosa (o cosa que) em va saber molt de greu*. Tal com hem indicat en alguna altra ocasió, poden usar-se també, amb el mateix valor, conjunts anàlegs amb d'altres substantius de significat genèric en lloc de *cosa*: *fet, cas, raó, circumstància, motiu, paraules*, etc.

L'ús d'aquest calc sintàctic del castellà és propi d'un llenguatge més aviat descarat, de textos imperfectament revisats i de traduccions precipitades del castellà, tal com s'esdevé en les informacions radiofòniques, en què apareix contínuament, però és poc probable que hi incorri cap bon coneixedor del català, car es tracta d'un punt previst a qualsevol tractat gramatical i que hom no deixa d'exposar en cap curs de nivell mitjà o superior. Tanmateix, existeix un cas especial en què sembla que l'ús del conjunt *el que*

amb valor de relatiu neutre obté certa bel·ligerància. Ens referim a les frases incises com «*el que és pitjor*», «*el que és més lamentable*», «*el que és més de doldre*», etc., en construccions com *No va pagar la factura i, «el que és pitjor» (en lloc de cosa que és pitjor), va dir que ja ho havia fet*. Però una oració incisa no pot ésser incompleta i el conjunt *el que és pitjor* no és sinó un terme (subjecte o complement) d'una oració. *El que és pitjor és el seu silenci* o *No se sap el que és pitjor*. Per això, al nostre entendre, no és admissible *el que és pitjor* en les construccions indicades, solució que suposaria el conjunt *el que* substituïnt un antecedent (l'oració anterior), funció per a la qual no té capacitat. Notem que, usant un terme una mica arcaic, podríem dir també *ço que és pitjor*, i si bé *ço que* es pot usar amb el mateix valor que *el que*, cal recordar que es tracta d'un conjunt amb doble valor, tal com clarament explica el Diccionari Fabra i com podem veure en els exemples següents: *Em va dir que no vindria, ço que em va disgustar molt (és a dir, ...cosa que em va disgustar molt)* i *Ço que diu és un disbarat (és a dir, El que diu és un disbarat)*.